

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 5 August 1905.

Numărul 31.

ACTIVITATEA ASOCIAȚIUNEI.

(w.) Misiunea Asociațiunii e culturală. Și de oarece cultura este manifestarea spirituală a unui popor, urmează, că toată activitatea Asociațiunii trebuie concentrată spre a cunoaște, îndrepta, hrăni sufletul poporului român de pe teritoriul țării ungurești cu toate mijloacele și toată abnegarea.

Aceasta îi este datorința.

Dacă Asociațiunea ar putea presta numai o particică din datorința aceasta, tot ar putea zice, că în istoria neamului nostru și-a scris un nume neperitor.

Nu va fi de prisos, credem, dacă acum înainte de adunarea generală facem o mică ochire asupra activității și mai ales asupra principiilor, ce ar trebui să domineze cercurile conducătoare ale Asociațiunii.

Asociațiunea are o mulțime de despărțăminte, iară în centru multele secții îi stau la îndemână — în general nimica nu-i lipsește din caracterul unei societăți mari culturale.

Toate despărțămintele umăr la umăr lucră sau și mai bine ar trebui să lucreze, ca cel puțin deși nu să atingă ținta, dar cel puțin să ne apropiem de ea, înaintarea literaturii și culturii poporului român; în schimb însă pare-că suntem înțepenii în pământ.

Și acum, mai ales în anii din urmă, oare nu le-am cercat toate! Gânditu-ne-am la bibliotecă ambulante, dar am lăsat din calcul, că aceștea ar trebui să le purtăm noi din sat în sat, că ele nu umblă de sine. În prima comună s'a înglodat carul cu cărțile și de atunci li-s'a perdut urma. Gânditu-ne-am să înființăm biblioteci stabile în fie-care comună și iarăși am greșit calculul, că în câte 50—60 de comune n'avem mijloacele de a face un astfel de lux, iară biblioteca din centrul despărțământului o folosește cel mult garda, unde sârmana e sălășluită, pe când mulțimea cea mare, căreia i-ar

trebui puțină literatură, nici de nume nu-i aude.

În anul acesta am călcat pe un teren mai intuitiv și au pornit cu schiopticonul pe sate. Icoanele sunt biblia celor ce nu știu ceti. I-am învățat dar, care e Florența, Veneția, San Marco, turnul din Pisa, Vaticanul din Roma, regiuni din Sviteră și multe lucruri folositoare pentru un țaran — să și minunat tare! Poate, că unii mai bucuroși ar fi voit să vadă pe semenii lor din Marmăția, Bănat, România, regiuni mai de aproape de ale noastre, dar pentru aceștia nu am fost aranjați. Pe când vom fi aranjați și pentru aceștia ne v mai scadea și nouă râvna și mijloacele încă nu ne vor permite a face prea multă intuițiune.

În centru avem secțiuni literară, științifică, istorică etc. Ce vrem cu acestea? Vrem poate să-i facem concurența Academiei din București sau numai să o supraveghem? Și când, unde și câtă știință s'a făcut sub eghida Asociațiunii, tot astfel de istorie, didactică etc.

Recunoaștem, că secțiunile aceștea au și meritul lor, între care cel mai mare poate alegerea de membrii ordinari și corespondenți, care încă constituie un moment de a îndemna la lucru mai ales pe unii ardelenii mai râvnitori de titlu, dar aceasta de loc nu ne îndreptățește de a pierde esențialul printre multele forme.

Am vrea acum odată, ca adunarea generală, să nu-și petreacă mult timpul cu esmiterea de censoratori ai așa ziselor secțiuni, ci să ne spună pe față, că în anul ce a expirat, ce a făcut și pe venitor, ce are de gând a face.

Le-am zis acestea pentru-că publicul românesc nu e în curat cu activitatea Asociațiunii. Și nu-i în curat poate pentru-că inșiși conducătorii ei nu-s în curat cu ea.

Din toate planurile, din toate directivele, ce vin din centru ese la iveală un fel de pripire de a face ceva — bunăvoință este, ce folos, că n'am aflat încă baza solidă, nu avem prin-

cipiile de a putea ajunge la literatura și cultura poporului român.

Asociațiunea e pentru popor. Întocmai după cum Emke, Omge și tuti quanti nu se gândește de a trece în competența unei academii de știință, ci caută mai ales printre cei iso-lați a țineă trează conștiința națională prin premii, răspândirea de cărți cu sujet istoric sau scrise după gustul poporului, nici misiunea Asociațiunii nu poate fi alta.

Ridicarea de biblioteci este nu numai un lucru greu, dar și superfluu. După ce ambele confesiuni totdeauna și pretutindenea insistă, ca să facă biblioteci școlare, datorința Asociațiunii ar fi cel mult, că pe acestea, când și unde poate să le ajutoreze. Mai mult de bună seamă folosește publicului, dacă din edițiile Asociațiunii — dacă în general până acum s'ar fi gândit a găti din scriitorii noștri mai de valoare și mai după placul poporului ediții ieftine — ar trimite câte un exemplar învățătorului pentru biblioteca școlară, decât să-ți vină cutare membru din direcțiunea despărțământului și în rupta capului să-ți ceară cărți și de ori-ce natură, fie gazete, statute de reuniuni, principii de poetică, gramatică pentru școale gimnasiale și alte dărabe de cărți, cari și așa au fost menite pentru cuptor.

Să ne convingem dintâi pe noi înșine, că suntem numai o societate culturală, cu chemarea de a răspândi lumina și acolo, unde încă nu a pătruns și atunci îndată aflăm calea cea ade-vărată către țintă.

Îndată ni-se deschid ochii și vedem, că am da de cărți pentru bibliotecile școlare, am trimite premii, am provoca catechetii noștri dela școalele străine, ca să procure pentru premiarea elevilor mai buni edițiile Asociațiunii, dacă am avea de acestea potrivite.

Povești cu ilustrații pentru copii nu avem, istorisiri de oameni și ținuturi de asemenea, povestiri din războaie, unde bătrânii noștri încă au fost prin Italia și Prusia, să trec azi mâne fără a să fi aflat condeiful potrivit de a

eternisa vitejia românilor în luptele pentru casa de Habsburg, poezia populară e restrinsă la foițele gazetelor de săptămână, legendele ținuturilor și munților moarte, biografiile oamenilor providențiali ai noștri, cari și-au jertfit tot pentru existența noastră, toate menite pentru a ține vie în masa poporului conștiința și mândria națională — necunoscute, fără să amintim cărțile de valoare practică, fie acelea de economie, industrie, drept și altele.

Aceasta este baza solidă, credem de unde trebuie să pornească Asociațiunea. Ar săvârși atunci într'adevăr o muncă vrednică, și de loc nu ne îndoiim, că atunci și publicul românesc s'ar strânge mai cu căldura în jurul acestei neprețuite instituțiuni culturale, care sub o conducere înțeleaptă este cetatea cea mai puternică a culturii și naționalității noastre.

Iar până când ne restrânge la formele convenționale academice și ne vom ascunde și neputința și inerția sub frazele bombastice ale rapoartelor secțiunilor, ne vom glorifica și preamări împrumutat la banchet, ne vom face a crede, că într'adevăr am fost la culmea chemării, Asociațiunea va tânji numai.

S'a convins de alt-cum despre apunerea fraselor frumoase chiar despărțământul Sibiului nu chiar de mult în Poplaca și Vestem, când afară de

cei din centru și învățătorii din comună pui de om nu s'a arătat.

Sunt semnele vremii.

Pentru anticlericalul „Gazetei de Duminecă”. — Nu mă îndoiesc că Dl. I. P. Lazar știe ce e obiectivitatea, și chiar pentru aceea mă mir că mă invinuește mereu de neobiectivitate, când Dsa este cel ce ocolește aceasta metă. Este Dl. Lazar obiectiv și drept în scrisorile sale? Cum să fie! Dovedesc la moment.

1. În Nr. 28. a Gazetei sale astfel glăsuște la adresa mea: „Dacă scriem la adresa Episcopului Szabo în afaceri bis. și școlastice cine strigă și apără pe vlădică și Consistor? Polemizatorul Unirei, popa din Șumal, căci doară el este consistorul, ba doară și vlădică.” Acuma obiective Dle Lazar! rogu-te să spui: când și unde am strigat și apărât pe Episcopul Szabo și consistorul ori în public ori privat? De vei dovedi, mă închin măritului Dtale rost de aur, din contră glasul farizeului. Dta strigi, că te mușcă șerpii, pe când ești împrejuuit de miei dela natură blânzi.

2. Mai cuvintezi una năzdrăvănu: „Dl. V. Pop polemizază și apără pe toți bisericani. În așezămintele noastre bis. și școlastice, dânsul nu află nimica rău.” Dacă îmi citezi aserțiuni de aceasta natură din totul ce am scris sub iscălitura proprie, ești un adevărat gură de aur — diu contră un hulitor neîntrecut și mic-nriaș anticlerical.

3. Dl. Lazar mai invinuește Unirea de neafabilitate pentru-că nu i-a publicat toate scrisorile. Nu știu cauza, dar presupun, și cred că cu temei, — că va fi mirosit ceva în ale sale dintru ale sale. De seria în

spirit adevărat în stil, formă și fond nececepționabil Unirea îi era afabilă, că numai nu presupune Dsa atât rău în personalul distins dela Unirea. Vor fi având cei dela redacția Unirei barem așa de lat orizon de pricepere și judecăți în tlicuirea scrisorilor cu Dl. Lazar și garnizoan. de inspecție dela sate a Dsale.

— De altfel am fost rugat pe Dl. Lazar la timpul săn să-și facă răspunsul la reflecțiunile mele în Gazeta Dsale și să fie grațios a ne concede în coloanele ei barem a ne apăra onoarea atăcată de ai săi. (Noi nu ne punem ia ceartă cu dl. L. Red. U.)

Dl. Lazar pe timpul când frica din preoți *martoli* „cărora Dumnezeu le-au dat inimă și minte numai pentru a răni în poiată și a afla blide de fasole” — ori cât reclamam să ne dea loc de apărare în G. de D. unde ne batjocoria — ne-au luat în bătae de joc și răs prost îndrumându-ne în mod absolutistic chiar și cu „Adeverința subscrisă de martori.” Despre aceste am scris eu Dle Lazar nu despre „vlădică și consistor.”

Este dară burata plângerea Dtale: „Unirea a dat loc liber în coloanele sale, ca să fim atăcați fals?” Mi-ar fi rușine să susțin așa ceva în public, care știe judeca deși nu-ți spune Dtale judecata. Ai fi pretins Dta ca Unirea să nu ne dea loc pentru a ne apăra de vespii răi?! Exagerată și neobiectivă pretenzie în secolul libertății!

4. Nu pot promite că cu marcanta figură a Dlui Lazar ce pretinde a fi fost scaldat în razele aurii a adevărilor sfinte nu voi mai sta de vorbă de câte ori va ataca rânind biserica și servii ei nevrednici de a primi zbiciuirile lui de foc, nu pentru nădejdea ce o spune Dsa în povestea brâului roș (de ce Dsale să-i fie rușine!) — ci

FEUILLETON.

ALTE SCRISORI.

Scrisoarea I.

(Conducătorii.)

Unui prietin.

(Continuare și fine.)

Atunci când pe acestea plaiuri noi suntem lăsați să trăim numai din propria noastră putere și vrednicie, cu toate așezămintele noastre de cultură, cu biserica, cu școlă, cu casele de păstrare, cu societățile comerciale și agricole, când nu ne încurajază nimeni, nu ne ajută nimeni, ci dimpotrivă ni-se pun stavili peste stavili, bine este oare ca noi, cei luminați, să producem astfel de desbinări, să cauzăm o astfel de înstrăinare a poporului de noi? Nu e păcat oare, și nu e o luptă fățișe împotriva dreptului nostru de existență ca popor, ca, atunci când atacurile vin și în potriva noastră, și împotriva tulpinei, de unde am pornit, — noi să ne retragem frumos de o parte, să ne ascundem bine în pene, să ne vedem numai de apărarea noastră și de interesele noastre, și să lăsăm ca toate atacurile să cadă asupra trupinei? E drept că trupina e în umbră, în întuneric, și cei nevrednici aici pot să lovească mai cu succes. Dar nu trebuie să uităm, noi vlăstarele ce ne-am ridicat în lumină, că trupina aceea ne dă nouă viață, că dânsa are puternice, adânci

rădăcini în pământ, cari sug nutremântul vieții, și îi iniaptă cu dragoste de mamă și în subțirile noastre trupuri. Noi, ca ramuri, ca vlăstare pornite din trupina aceea, avem o datorință sfântă. Priviți stejarul falnic din pădure: Stă înfpt adânc în pământ, cu trunchiul acoperit de mușchi de mătășă verde, și își înalță în lumina soarelui trupul virtos, ramurile ce stau mândre sub podoaba de frunze. Ce menire au acestea ramuri, acestea vlăstare pornite din trupul virtos? Să privească în zări, în depărtatele întinderi, să cerceteze semnele de primejdie, și atunci când aceasta se apropie, să nu doarmă, ci să tremure odată diu toată podoaba de frunze, ca fiorul acesta să pătrunză prin trup până la tulpină, până la rădăcinile adânci, dând astfel signalul de luptă pentru întreaga ființă. Și nu numai atât, o nu! Atunci când furtuna, primejdia să deslănțue, ramurile, vlăstarele trebuie să tie mai întâi peot împotriva dușmanului, trebuie să intre în luptă să se mlădie, să se frângă, să se întunece de mânie. Și poate că vor birui ele singure dușmanul. Poate crivățul, văzând că nu e glumă, să-și stringă aripile întinse, și să-și cerce norocul în altă parte. Dar atunci când dușmanul s'a îndărătnicit, o ramuri, nu vă temeți luptându-vă, că nu sunteți singuri. Iată, prin nervii virtuosi a stejarului trec ca niște curente de foc viu, rădăcinile pătrund mai adânc, se înțepenesc mai tare în pământ, trupina se scutură de mușchii bătrânețelor, și crivățul va avea să învingă acum un gigant, a cărui putere s'a trezit, a prins să-i curgă prin vine la tremurul nostru, o frunzelor, la geamătul nostru de luptă, o tinere, vrednice, sfinte ramuri. Iar dacă va fi să cădeți în luptă, n'aveți să

vă plângeți, căci furtuna va duce întreg stejarul, smuls din pământ, cu voi. Și ce menire mai au ramurile, vlăstarele acestea? Să prindă lumina soarelui tinăr, și prin trupul lor tinăr să facă să se coboare unde calde, luminoase, și în trupina rece și în rădăcinile din pământ. Să freamăte în serile senine, să cânte, să aducă clipe de fericire, trunchiului din umbră, pe unde nu pătrund atâtea glasuri. Dar vai de stejarul ce are la celea mai mari înălțimi de unde mai bine se poate vedea primejdia, ramuri uscate! Vine o undă înșelătoare de vânt, frânge ramurile și le aruncă, și astfel rămâne stejarul fără sentinelă. Și vai, dacă ramurile lui din vîrf sunt putrede: vine o boare, și le răstoarnă fără nici un sgomot. Și mai ales vai de stejar, dacă ramurile, vlăstarele lui s'au înțepenite, de nu se pot mișca: vine nenorocul și nu pot să dea nici un semn de primejdie. Dar mai de plâns e poporul, ce are astfel de vlăstare putrede, și mai ales înțepenite, fără de inimă, cătră trupina țărănească: aceștia nu vreau, deși ar putea, să dea de veste, să se pue în șirurile dintâi a luptătorilor, și să stee în foc, până ce ori înving, ori se prăpădesc cu trupina, cu rădăcini cu tot.

Dar inteligența noastră — care, repet, trebuie să fie întru cât se pricepe, întreagă sfătuitoare și luminătoare a poporului, — inteligența noastră trebuie să fie vlăstare verzi, vrednice, de stejar, fără deosebire, că oare e preot, dascăl, avocat, medic, director de bancă, notar. Numai atunci vom putea ține poporul alipit de noi, — ceea ce trebuie s'o facem dacă vrem să fim — numai așa îl vom putea face să se apropie cu ochii de încredere și cu sufletul curat de noi,

pentru a sfătui pe cei păcătoși și a îndrepta pe cei rătăciți, pe cum datorința ori-cărui preot este. Că va produce zbirlit de păr la Dta nu mult mă împoartă.

5. Cu povestea săcuinului Dle Lazar te-ai produs destul de prost. Cu aceasta producție înholbată nu secerași laudă celor gravi. Mai mult cu un colb mare, din care vor suge cu poftă scrietorașii superficiali.

Atât „tinta cât și călămarișul“ din povestea Dtale le cinstește pretinilor buni, ca să scrie protocoale ungurești în școalele noastre confesionale române, și până îi vei vedea strălucind între membrii comitatensi. Pentru aceștia îți tocești Dta condeul, dacă servești cauzelor de obște și naționali!

Iar dela lăudata-ți obiectivitate ași fi așteptat lămurire și cu privire la luminata Dtale lumină din 15 Mărtisor, care cred că te-au cam gădălit și de aceea te-ai sburlit a mă cinsti cu atâta cinste nemeritată și chiar cu brâu roș. Nădăjdum că noul redactor responsabil va fi mai pătrunzător și mai cu atenție la materialul ce va sosi dela corespondenți, iar de cauzele noastre bisericesti și școlare, cari cer multă îndreptare, se va ocupa în altă tormă, și nu va sumuța o tagmă contra ceiaalte, ci va servi în adevăr cauzele de interes general fără osebite de togme și persoane.

Suma I, la 25 Iulie n. 1905.

Vasiliu Pop
preot.

Serviciul Maritim Român.

— Articol informativ. —

Serviciul maritim român, care a început în modul cel mai modest acum vre-o zece ani cu vase închiriate și personal străin,

a dobândit în scurt timp o dezvoltare neașteptată.

După așa de puțină trecere de vreme, azi acest serviciu — pe lângă cinci vase de mărfuri — are trei vase de călători și mărfuri, cele mai rezezi diu cele cari străbat marea neagră, iar personalul este azi — se poate zice — întreg românesc, căci numărul străinilor s'a redus la vre-o trei la sută din întregul personal și aceasta în vederea resplatei serviciilor aduse de unii din aceste străini în trecut.

De când cu sosirea noului vapor „România“, care le întrece pe toate în mărime și confort, s'a prelungit serviciul în două părți: La Pireu și la Smyrna.

Până acum serviciul maritim român făcea două curse dela Constanța până la Constantinopol, plecând din cel dintău port Joia și Dumineca seară. Aceste două curse au rămas ca și până acum, cu deosebire, că cursa de Joi s'a prelungit până la Pireu (Ateña), iar cea de Dumineca până la Smyrna.

Pe lângă frumuseța vaselor, pe lângă mulțumirea de a călători pe vase românești cu personal românesc, se mai adaugă și prețurile foarte ieftine pentru toți cei din părțile noastre mulțumită tarifelor de ducere și întoarcere, combinate: drum de fer și vapoare, grație cărora costul drumului dus și întors dela Predeal la Constantinopol este numai de:

Lei 98 în clasa I-a și dela 64 în clasa II-a; iar dela Predeal la Smyrna de: lei 190 în clasa I-a și de lei 127 în clasa II-a, dus și întors și cu mâncare pe vapor. Dela Predeal la Pireu (Ateña) de: lei 226 în clasa I-a și dela 144 în clasa II-a tot dus și întors și cu mâncare.

O mai bună ocazie pentru a călători plăcut și a vedea țările Orientului atât de încântătoare și de puțin cunoscute până acum la noi, nici ca se mai poate.

Serviciul până la Pireu și până la Smyrna a și început la 7 (20) Aprilie a. c.

Va interesa pe cetitorii noștri a cunoaște în afară de amănuntele ce le-am comunicat cu privire la noul vas „România“ și ceva din istoricul serviciului maritim român, care există numai de vre-o 9 ani.

În 19 Martie 1885, patru ani după proclamarea de regat a României, corpurile legitime au acordat două credite, unul de 21, iar celalalt de 31 milioane lei pentru restaurarea și mărirea portului Constanța și pentru construirea podului de peste Dunăre.

În 28 Aprilie 1895 regia monopolului statului a fost însărcinată de a crea și organiza un serviciu maritim român. Inaugurarea acestuia s'a făcut la 27 Septembrie 1895. Instalațiunile au costat 2,500.000 lei sumă care a servit tot odată și pentru cumpărarea primelor două vapoare ale serviciului maritim: „Medea“ care a costat 150.000 lei și „Meteor“ care a fost cumpărat cu 800.000 lei.

Deja o lună după inaugurarea sa serviciul maritim român, a trecut dela regia monopolurilor statului în administrațiunea drumurilor de fer și în 3 Maiu 1896, un serviciu special de navigare a fost creat sub direcțiunea căilor ferate.

Astăzi serviciul maritim român posedă 8 vase, cu o capacitate de 23.740 tone și de o forță totală de 17.070 cai putere.

Până în prezent serviciul maritim român a servit numai liniile dela Constanța la Rotterdam și dela Constanța la Constantinopol. Astăzi de odată cu sosirea noului vapor „România“ a fost deschisă o a treia linie Constanța-Smyrna-Pireu.

Înainte cu 2 săptămâni, pecum știm camera română la propunerea ministrului lucrărilor publice I. Grădișteanu a hotărât construirea unui nou vapor cu numele „Împăratul Traian“. Acest vapor va servi pentru linia viitoare a serviciului maritim român Constanța-Alexandria (Egypt). S'au luat toate măsurile, pentru ca acest vapor să corespundă atât cerințelor serviciului de lux pentru passageri, cât și cerinței de a transporta între tot felul de mărfuri.

Va fi dar nu numai un steamer frumos de lux, ci tot odată și un vas de comerț.

CORESPONDINȚE.

Conferință preoțească.

Dela pașul Rodnei, 20 Iulie 1905.

La 13 l. c. s'a ținut conferința preoțească a tractului vicarial al Rodnei în frumoasa parohie Ilva-mare sub presidul vicarul tractului Ciril Deac, după programul stabilit mai înainte și constatat din 10 puncte.

a) La 7 oare a. m. rezuna în văile largi a Ilvei, clopotul, ce chema preoțimea să intre în biserică frumoasă, că se începe mărturisirea, ce țină o oară și jumătate, fiind mai mulți confesari. Ce lucru edificător, ce moment sfânt! cum privia poporul

numai așa. Să-l facem să fie convins că suntem sânge din sângele lui, suflet din sufletul lui. Să-l convingem prin faptă că inima noastră e tot așa de cinstită ca a tatălui meu Gligor, pe care l'am cunoscut acolo într'un sat, sau ca și a moșului tău Nicolae, a cărui vrednicie de asemenea o au cunoscut, într'o cutare căsuță dela țară.

Dacă atunci, când e vorba de cântarea și ajungerea la o slujbă, știm cu toții să vorbim poporului: că noi românii așa, noi românii pe dincoala, că noi conducătorii etc., să nu ne uităm după ce am ajuns la slujba aceea, ori chiar de nu am reușit, de cuvintele ce le-am spus atunci. Căci pentru poporul nostru cuvintele acelea sunt sfinte, de aur, și dacă îți bați joc de ele, tu, care ți-ai corup: sângele, poporul își va bate odată joc de tine însuși.

Alfus.

Ispita, păcatul, întoarcerea.

*Liniște pretutindeni... deodată să pornește
Un lin zefir peplaiuri, purtând pe-a sale aripi
Suflarea tristă a morții, veninul ispitirii.
Pe unde vre-o ființă în cale-i întâlnește
Voind s'o dea peririi de veci, o ispitește
Cu vorbe amăgitoare, cu farmecul iubirii,
Cu fața-i drăgălașe; Ispita să numește,
Și vai de acea ființă, ce ascultă glasul ei!*

*Iar după ea urmează bălaurul pierzării
Cu chipul său de fiară sălbatică și crudă:
Păcatul. El răpește și aruncă a sa pradă
În noaptea îngrozitoare și tristă a rătăcirii,
Și atunci sârmanul suflet în spasmele durerii
Își vede a sa perire și starea desperată
În cure-l aruncară dorințele plăcerii
Și înalță ochii umezi spre al mântuirii cer.*

*El vede o rază lină, o rază de îndurare,
Ce tainic să coboară spre el și îl încălzește
Simțirile înghețate de-a morții îngrozire
Și flacăra iubirii în inimă îi răsare
Din nou, și fericirea în sufletu-i apare
Căci el prin penitență a cerului iubire
A rechemat-o în suflet și acum viața-i pare
O dulce desfătare, un cer de fericire.*

Babța, 22 Iulie 1905.

—San.—

A apărut: a V. ediție

ACATISTERIUL sau carte ce cuprinde în sine rugă-

ciuni pentru pietatea fiecărui creștin. Revăzut și completat. — În rugăciuni această carte e un adevărat mărgăritar sufletesc, o carte foarte potrivită pentru fiecare. — Costă leg. I cor. + 10 fl. porto.

din afară la pietatea, cu carea se rugau preoții în altar până la lacrimi.

Erau 18 preoți în jurul altarului, când resuna glasul de „Mărire întru cei de sus“; iar eu când îi priviam pe acești numai 18, fără voie mă întrebai cu evangelistul: au nu peste 30 s'a vărsat darul ordului, dar cei 12 unde sunt? și din momentul acela am dedus că „cel ce nu-și lasă: tată și mamă, și frați și holde și vite, pentru numele meu, nu e demn de mine“ și trebuie să revenim în plenul conferinței ca să-și deie samă, cu atât mai mult că frați ca Dologa și Chița, au venit chiar dela periferii: 50—60 km. dar au venit, iar alții ceva mai de aproape nu s'au prezentat, unii nici nu s'au excusat, alții s'au excusat cu motive neacceptabile. Totuși e dureros semn, când unii în tot anul, tot cu același motive se subtrag dela conferință. Spre orientare s'a decis: Absenții an a solvi câte 10 cor. pentru biblioteca tractului.

b) La finea s. liturgiei s'a ținut predică prin preotul din Maier: Lazar Avram, despre s. Petru și Pavel. Cine însă ar fi putut crede, că aceasta să-i fie ultima predică, și cine ar fi putut zice, văzându-l sănătos și tare, cu 42 ani, cum-că peste 3 zile n'a mai fi! Abia despărțiți de el, ni-a sosit trista știre, că a reposat în zorile zilei de duminică 16 l. tr.; și l'am însoțit la mormântul trist mulți preoți, amici și popor în 18 l. tr. Odihnească în pace! zilele lui ca floarea câmpului!

c) La 11 oare constituindu-ne și alegându-se notar ad hoc: G. Moldovan, preot în Neșos, cum și verificatori și criticiatori, a citit preotul din Ilva-mare: Ieronim Slavoaca disertațiunea: „Sublimitatea, greutățile și pericolele oficiului de confesar“; temă bine aleasă și foarte bine și tractată, ce a fost ascultată cu mare atențiune și apretiată în genere de foarte bună.

d) Urmând raportul vicarului tractual despre rezultatele examenelor dela toate școlile, apoi defectele și obiecțiunile făcute și de inspectorul reg. s'a constatat, că în genere școlile noastre pot îndestuli ori pe cine, dacă s'ar desbrăca de un grad cât de mic a șovinismului boinăvicios. Școlile mai bune ca aici, nu pot fi. Ne vom face și de aci înainte datorința, fără a cădea sub scut, ci more antiquo pe scut. Vom crește, nu numai vom instrui; vom face destul legii, fără a ne uita legea.

Cu durere s'a raportat: că un preot tractual, care a putut să-și susțină școala sa confesională fără mare greutate, ba a fost dat cuvântul de onoare preotească în conferința din trecut, cum-că va susține din toate pnterile școala sa confesională, și-a uitat de ceea ce este, și-a călcat cuvântul dat, și-a dat ansă directă de a trebui să se facă școala de stat și încă chiar în casa sa proprie. Quousque tandem abuteris!... Nu suntem contrari școlii de stat, ea încă are misiune culturală, dar nu religioasă și nici nu-și aduce aminte de limba maternă a copiilor, apoi învățarea limbei materne nu constituie nici o crimă.

Consecința neținerii cuvântului preotesec — lipsind forța majoră, e rumperea legăturii cu atare fost frate. „Că de m'ar fi ocărit inimicul, așa fi răbdat, dar tu omul cel împreună cinstit de mine, pretinul și cunoscutul meu, cu care dulce ne sfătuiam și în casa Domnului intram... (Psalmistul

David)... și pentru ce ob! Judo te-ai făcut vânzător?... (vezi oficiul Patimilor) sufficit!

e) Raportul vicarului despre sumele incurse dela parohii spre repararea casei vicarial — s'a decis ca acela pe conferința viitoare să fie pus în curat cu venitele și speșele, iar casa împreună cu întreaga grădina să fie intabulate pe toate parohiile din vicariat.

f) Din raportul preoției despre concubinate, s'a dedus că acele în întreg tract se par a scădea.

g) Conferința anului viitor s'a satorit în Borgo-Tiha într-o zi de duminică în decurs din Iuni până la jumătate August, spre care scop s'au ales disertant D. Malai eventual Z. Bulbuc, iar predicator Iacob Rus eventual P. Zagrai.

Cu aceste programa s'a finit.

Fratelui I. Slavoaca, în numele preoției adunate la conferință, se mulțamește pentru buna primire și buna tractare, de care am fost împărtașiți cu toții în casa și la masa lui. Dumnezeu să-i plinească!

Grăpini.

Raport general

despre activitatea societății „Inocențiu M. Clain“ din an. 1904/5.

(Continuare.)

Partea specială.

I. Comitetul societății.

Comitetul soc. ales în ședința constituantă din anul trecut, s'a completat în prima ședință administrativă ordinară ținută în 8 Oct. și astfel comitetul soc. pe anul 1904—1905 a fost compus din următorii:

Președinte: Victor Deciu, t. a. IV. Vice-președinte: Ioan Cârnaț, t. a. III. Secretar: Aurel St. Vodă, t. a. IV. Cassar: Silviu Poșiar, t. a. III. Controlor: Emil P. P. Masca t. a. II. Bibliotecar: Alesandru Ghelner, t. a. II. Vice-bibliotecar: Vasiliu Cerghizan, t. a. I. Notar: Augustin Fole, t. a. I. — iar membrii în comisia literară, au fost aleși: Petru Bălaș și Iosif Bogdan, teologi an. IV.; Simion Gocan și Aurel Marcu, teologi an. III.; Adrian Oțoin și Septimiu Popa, teologi an. II.; Vasiliu Berinde și Vasiliu Murășan, teologi an. I.

Și ca mersul soc. să nu se întrerupă nici în decursul lunilor de vară, de aceea în ședința constituantă, ținută în 10 Mai, pe anul de gestiune 1905—1906 comitetul soc. s'a compus astfel:

Președinte: Simion Gocan, t. a. III. Vice-președinte: Septimiu Popa, t. a. II. Secretar: Silviu Poșiar, t. a. III. Cassar: Emil P. P. Masca, t. a. II. Controlor: Aurel Peculea, t. a. I. Bibliotecar: Valeriu Opriș, t. a. I. — lăsând a se completa pe anul viitor prin intrarea noilor alumnii în sinul societății.

II. Membrii societății.

a) Fundatori:

1. † Escelența Sa Dr. Ioan Vancea de Buteasa, mitrop. (Blaj). 2. Escelența Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa, mitrop. (Blaj). 3. † Escelența Sa M. Pavel, episcop (Oradea mare). 4. Ilustritatea Sa I. M. Moldovan,

preposit (Blaj). 5. † Reverendissimul Ales. Micu, canonic (Blaj). 6. Revrs. S. P. Mateiu, canonic (Blaj). 7. † Rev. Dr. Alexandru Grama, canonic (Blaj). 8. Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hosan, episcop (Lugoj). 9. Il. Dn Iuliu Bardosi, insp. reg. în pensiune (Sibiu). 10. † Revrs. Basil Raț, rector (Blaj). 11. Sp. Duă Inlia Laurențiu. 12. Sp. Dn Dr. Nicolau Calmuzky. 13. Sp. Dn Dr. Teodorescu, medic militar (Alba-Iulia). 14. Dl E. Măcelar, pret. pens. (Miercurea). 15. Dl E. Petrovici, căpitan (România). 16. Dl Dr. E. Elefterescu (România). 17. † Dl George Boer, locotenent (Vad). 18. On. Dn Ioachim Totoian, preot (Chișfalău). 19. On. Duă Silvia Handrea, preoteasă (Lăscud). 20. Institutul de credit „Patria“ (Blaj). 21. Institutul de credit „Economul“ (Cluj). 22. † Clarissimul Ioan Bob (prof. Blaj). 23. † Revrs. I. Antonelli, canonic (Blaj). 24. † Revrs. S. Ciaciani. 25. † Rev. Const. Papfalvi, canonic (Blaj). 26. Dl Ioan Bozac, preot (Sâmbotelec). 27. Institutul de credit „Arieșana“ (Turda). 28. Institutul de credit „Mureșana“ (Reghin).

b) Onorari:

1. Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, episcop (Oradea-mare). 2. Ilustr. Ioan M. Moldovan, preposit (Blaj). 3. † Revrs. Ales. Micu, canonic (Blaj). 4. † Revrs. Dr. Ales. Grama, canonic (Blaj). 5. Rev. Dr. Victor Szmigelski, canonic (Blaj). 6. Preaon. Dn Ioan German, prof. pens. (Blaj). 7. Dl A. Boca Velchereanul. 8. Dl Iuliu Pop. 9. Dl Iosif Pop. 10. Dl Gedeon Blăjan. 11. † Rev. Basil Raț, rector sem. (Blaj). 12. Claris. Dn Dr. V. Lucaciu, preot (Șisești). 13. Preaon. Dn Dr. E. Daian, protopop (Cluj). 14. Rev. Dr. Aug. Bunea, canonic (Blaj). 15. Rev. Dr. Isidor Marcu, canonic (Blaj).

c) Ordinari:

toți alumnii Seminarului gr.-cat. din Blaj.

d) Extraordinari:

On. Dn Eugen P. Păcurar, preot și sub-prefect la internatul Vancean de băieți. On. Dn Ioan Neagu, preot (Drașov). Stim. Dn I. Făgărășan învăț. (Thiur). M. O. D. Nicolau Ionaș, prof. pens. (Blaj). Dl Victor Câmpian, teolog bienal (Blaj). Dl Axente Geământ, teolog bienal (Blaj).

(Va urma.)

CONCURS.

Internatul Pavelian din Beiuș, împreunat cu școala civilă.

În acest internat să primesc eleve atât gr.-cat. cât și gr.-or. române.

Taxa de internat e: 300 cor. la an, plătite în 4 rate egale.

Pentru suma aceasta primesc elevele proviziune tutreagă: locuință, vipt, (dejun cafea, de 10 oare, prânz 4—5 plesse, de 4 oare, cină 2 plesse) încălzit, luminat, spălat, medic, educațiune morală religioasă, instrucțiune specială în studiu; declamare, cant, diferite dexterități; lucru de mână, economie casnică, practică în culină, conversații în limba română, magiară, germană, la dorința expresă și franceză.

Primesc uniformă o haină, 2 surțe în formă de haină, 2 pălării și o mantauă mai

groasă. Taxa și didactul pentru școală civilă e cu totul: 18 coroane.

Apoi numai cari voesc special pentru instrucțiunea în pian 3 jumătăți de oare la săptămână și în fiecare zi 1/2 oară exercițiu, 6 coroane la lună. Asemenea la cimbalmă. Pentru franceză câte 2 coroane la lună. Pentru violină 6 coroane la lună. Pentru limba latină asemenea 6 cor. la lună.

Elevele mai au să supoarte spesele pentru cărțile trebuincioase, material de lucru de mână, pentru material de scris, de desemn. pentru instrucție în dans. În internat se primesc: eleve de cl. I—IV. civilă, cari vor cerceta școala civilă publică în internat și elevele pentru cl. I—IV. elementară, cari vor cerceta școala elem. popor. de stat din loc.

Petițiunile au de a se instrui cu: 1. Carte de botez. 2. Testimoniu școlastic. 3. Atestat medical. 4. Atestat de vaccinare.

Recursurile sunt de a se trimite până în 20 August, sau Preaveneratului Ordinariat gr.-cat. Oradan, sau direcțiunii internatului în Beiuș.

Elevele primite au să aducă cu sine: Albituri și fuste, din fiecare câte 6 bucăți (din fuste 3 să fie din barchet colorit) 12 părechi de ciorapi negri, 12 batiste, 1 umbrelă mare, 2 părechi de ghete înalte, de tot nouă, o manta de primăvară-tomnă de culoare vânăta sau neagră; haine de casă: 2 de creton, 2 din barchet, și 1 din stofă de iarnă, de tot durabile, 1 plapomă cu 2 învălitoare; 2 perini cu 4 fețe albe; 2 șurte în formă de haină; 1 maramă de iarnă; 2 ciarșafuri, 6 ștergere, 1 față de masă cu 6 sarvete mari, 2 peptene (1 rar, 1 des); 1 perie de dinți. Elevele diu cl. II. III. IV. civilă să-și aducă câte 1 ramă rotundă de brodat.

Fiecare elevă să aducă în două exemplare conscrierea tuturor obiectelor, cari au să fie bine însemnate cu cerneală chimică, cu numărul care-l va primi indicat dela direcțiunea internatului. Pentru obiectele rele, sau neînsemnate internatul nu primește responsabilitatea.

Părinții sunt rugați, ca să provadă elevele cu toate vesmintele și obiectele recerute, căci altcum dănele vor duce lipsă, neputând ținea ordinea recerută în vesmintele lor.

Să notează, că internatul e așezat în loc frumos și sănătos — la poalele dealurilor.

Atât internatul cât și școala civilă e înzestrată atât material cât și spiritual conform recerintelor timpului. Elevele primite au să se prezenteze la internat în 4—8 Septembrie 1905, căci tot atunci va fi înscrierea și în școli.

Directiunea internatului.

Nr. 904—1905.

Convocare.

În senzul §§-lor 23 și 26 din statute membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convocă la

Adunarea generală ordinară

în Sibiu, pe zilele de 19 și 20 Aug. n. 1905.

Programul adunării este:

Ședința I.

Sâmbătă, la 19 Aug. n., la oarele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscrierea delegaților prezenți.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor.
 - a) pentru examinarea raportului general;
 - b) pentru cenzurarea socotelilor anului 1904 și a proiectului de buget pentru anul 1906;
 - c) pentru înscrierea membrilor.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.*)

La oarele 12 m. inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și deschiderea expoziției Asociațiunii.

Ședința II.

Duminică, în 20 Aug. n. la oarele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Întregirea comitetului central.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1906.
4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

La oarele 4 d. a. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare cu următoarea programă:

1. Distribuirea premiului Andrei Murășanu.
2. Discurs comemorativ asupra vieții și activității lui Timoteiu Cipariu, de Dr. Sextil Pușcariu.
3. „Cheia Turzii”, comunicare istorică, de Silvestru Moldovan.

Sibiu din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 29 Iulie. 1905.

Iosif S. Șulț
prezident.

Ioan I. Lăpădat
secretar II.

Noutăți.

Știri personale. Ilustr. Sa Dl. Episcop Dr. Vasile Hossu, urmând invitației Escel. Sale Dnui Mitropolit, a sosit Joia trecută în Blaj și a petrecut aici până Marți dim. când s'a reîntors acasă.

Hymen. Aurel Marcu, teolog abs. și Aurelia Boteiu, anunță cununia lor, ce se va serba Duminică în 13 August a. c. st. n. la 5 oare p. m. în Blaj.

Vasiliu Schiop, teolog abs. și Anizia Bancos, anunță cununia lor, ce se va celebra Joi la 10 August st. n. 1905 în biserica gr.-cat. din Selsig.

Ioanichiu Groze, teolog. abs. și Valeriu Nechiti fidențați. Sebeșul-de-sus în 13 Iulie 1905.

Știri literare. „Revista noastră”, pusă sub direcția dnei Constanța Hodoș, continuă a fi tot mai interesantă. Recomandăm damelor române această singură revistă, bună pentru femei. Au apărut până acum 9. numerii.

Convocare. Reuniunea învățătorilor gr.-cat. din Arhi-Diaconatul părților Sătmărene aparț. diecesei Oradane, invită la adunarea generală, ce se va ține la 10 Aug. n. a. c. în comuna Piscar.

*) Se observă că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului Asociațiunii (în Sibiu, strada Morii Nr. 6) cu opt zile înainte de adunarea generală.

La Sibiu. Frații din România fac mare propagaandă pentru participarea în număr cât mai mare la frumoasele zile de sărbătoare, ce se vor ține la Sibiu. Guvernul român încă le face toate înlesnirile posibile. Special Piteștenii, cari au fost primii excursioniști din România s'au organizat și de astă dată în comitet și îndeamnă ales pe cei din județul Argeș să se înscrie în număr cât mai mare la această excursie.

Studentii dela Constanța în Munții apuseni. Grupul de 21 elevi cu cei doi directori ai lor, ziua de 29 Iulie au petrecut-o în Bucium-șasa, cercetând stânca și banca „Detunata”, apoi mina „Concordia” cu instalațiunile ei moderne. Fruntașii din Bucium-șasa i-au primit cu drag, îngrijind de conducerea oaspeților iubiți și dând în onoarea lor un prânz comun, împreună cu cântări și toaste duloase! Veniți despre Abrud s'au întors tot acolo d. a. la 7 oare însoțiți de dl P. Macaveiu, contabilul „Aurariei”.

Aplicarea învățătorilor instruiți în oltoirea viței de vie. Preav. Conzistor a edat următorul cercular, spre care atragem atențiunea senatelor școlastice: Filoxera a nimicuit cele mai multe din viile credincioșilor noștri, lipsindu-i de un însemnat isvor de venit. Împrejurarea aceasta ne-a îndemnat, să ne îngrijim, ca elevii cursului al III-lea dela institutul nostru preparandial din Blaj în anul acesta să se deprindă în oltoirea viței americane cu viță indigenă, ca astfel ei să fie în stare a arăta poporului nostru, cum are să-și reconstruească viile cu viță americană oltoită. Acei elevi, cari au dovedit dexteritate și pricepere în oltoire și în manipularea viței oltoite, au primit despre aceasta certificat dela direcțiunea institutului preparandial. Este deci în interesul poporului nostru, ca la școalele din comunele, unde au să se reconstruească viile cu viță americană oltoită, să se aplice învățătorii, cari știu oltoi și dă în privința aceasta învățătură și poporului nostru. De aceea comitem senatelor școlare, ca la stațiunile docentale, ce ar deveni vacante în comunele, unde au să se reconstruească viile cu viță americană oltoită, să pună între condițiunile de concurs, că vor fi preferiți învățătorii, cari vor dovedi cu certificat legal, că știu oltoi viță de vie.

Petreceri. Inteligența română din Trutul-de-sus și jur, invită la Petrecerea de vară, ce o va aranja Duminică în 13 August n. 1905 în pavilionul anume pregătit, eventual în școala gr.-cat. din loc. Venitul curat e destinat pentru fondul edificării noii biserici. — Tinerimea academică din jurul Reteagului, va aranja la 13 Aug. n. 1905 în comuna Reteag petrecere cu dans în noul edificiu școlar gr.-cat. Venitul curat este destinat în favorul s. biserice gr.-cat. din loc.

Necrolog. † Dănilă Harșia, paroh gr.-cat. în Milăgeș. în a 74-lea an a vieții și în a 53-lea a preoției sale, după grele suferințe, împărtașit fiind cu ss. sacramente ale muribunzilor și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Joi în 20 Iulie.

Iosif Marschall, proprietar de tipografie a repausat Sâmbătă, în 22 Iulie după scurte suferințe, în anul 44 al etății și al 19-lea an al fericitei sale căsătorii, sfârșindu-și viața sa laborioasă și dedicată familiei sale.

† Eugen Magde, student absolut, fiul preotului nostru din Drâmbariu, a decedat după lungi și grele suferințe Mercuri în 26 Iulie la 4 oare p. m. în etate de 20 ani.

În veci amintirea lor!

Posta redacțiunii.

—f.— Având destul material pentru partea literară, n'am cetit încă lucrarea Diale, la vremea sa vă vom avisa.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Suflete curate.

— Povestire originală a „Unirei“.

(Continuare)

1.

— „Uită ce de foc de hârtie. Cum pot oare să le indoape cu atâte nimicuri? — Eu cred că mult folos nu vor avea copilele din ele, căci alta e ursita lor aici pe pământ.“

— „In zădar, draga mea, azi lumea cere să avem fete culte. La mame adevărate puțin se mai cugetă în vremile noastre. Alta era mai de mult. De pildă și când ne am luat noi.“

Preuteasa așeza mai departe, despătura și împătura, sub vraja unor amintiri depărtate. . . .

Ea n'a umblat la școală decât trei ani, dar acasă mamă-sa a învățat-o mai mult și mai bine decât ori ce dascăl. Tatăl său, preot și el, îi cânta ca s'o astâmpere din plâns cântări bisericești, ori vechi cântece bătrânești, pline de vitejie. Când a știut ceti, cârticea de rugăciuni o punea noaptea supt perinuța albă. Și a crescut-o așa simplă, curată, dar plină de viață și de „vino în coace.“ O floare de jumătate sălbatică, dar care strălucește măreață prin vigoarea ei de munte, între florile gingașe din straturile îngrijite de degete albe, fine. — Și celea dintâi înflorări dulci, neînțelese ale dragostei păreau că nu voesc să cuprindă în acest suflet vânjos, în acest trup voinic și tare. Și de multe ori a trebuit să vie popa Ioan Marinescu de acuma până la casa curată ca un păhar, înmormântată între arbori umbroși unde se ascundea căprioara sălbatică. De multeori a trebuit să privească ceriul albastru stropit cu flori de argint, să se plimbe împreună pe cărările înguste a grădinii înflorite, parfumate, până ce ochii lor să se poată întâlni odată mărturisându-și aceleaș gândiri și aceleași dorințe. — Și atunci dorințele celea mai curate și mai puternice să deslegară, și firea aspră, neînduplecată se indulci. Copila măreață de mai înainte, era acum numa inimă, o inimă caldă și bună.

Cântecul lor de dragoste a fost un cântec cald, curat, supt ochii părinților înduioșați de bunătatea lui Dumnezeu. Viața lor casnică a fost și este și acum de o seninătate adâncă. — Cu sufletul înălțat într'un imn de mulțămire măreață către Dumnezeu, femeia își aduce aminte de povețele sfinte ale mamei, și lacrimi de recunoștință și de o nespusă mângâiere îi umezau ochii.

— „Nu uita, draga mea, nici odată, ci în toate rugăciunile tale cere ca să-ți dea Dumnezeu un bărbat cuminte, care să iubească pe Domnul întâi, și numai după aceea pe tine. Atunci vei fi fericită, căci Domnul iubește sufletele curate, sufletele de îngeri.“

Și ea așa a făcut. Și când rostea rugăciunea asta minunată, tot focul tinereții curate i se ridica în obraji ce-i aprindeau, și în ochii ce fulgerau, și o sfială dulce, ca un gând nevinovat, îi cuprindea întreaga ființă. S'ar fi putut ruga așa ziua întreagă, și nu i s'ar fi părut că-i prea mult. Câteodată

vedea chipul aceluia, ce i se părea că trebuie să vină din depărtări mari, ca un făt-frumos din poveste, și-i părea că zimbește, cu fața strălucitoare de bucurie. Și când și trează, când cosea ori sădia flori în grădină, i-se arăta aceeaș icoană blândă, părea că îi ciudă pe mamă-sa, ca învățat-o să se roage pentru viitorul soț.

Dar și ca nevastă nu a putut scăpa de supt farmecul acestor rugăciuni curate, ce-i întăreau dragostea mai mult decât ori ce dezmerdări a bărbatului voinic. Acum însă trebuia să mai adaugă și pentru odrazlele lor, rugăciunile calde.

Popa Ion a fost numai fiul unui plugar cinstit, harnic. Cu minte deșteaptă l'a dăruit Dumnezeu, cu inimă nobilă, bună, tot El, și cu îngerul acesta ce a veghiat asupra lui înainte de a-l cunoaște, acelaș Stăpân, care e iubirea. Școlile le-a făcut între laudele dascălilor săi, și a tuturor celor ce l'au cunoscut. — Spoiala veninoasă a orașelor nu l'au molipsit, și el se întoarse acasă învățat, dar țaran curat la suflet.

Poporeni îi iubeau ca pe un părinte, și-l laudau sătenilor din satele vecine că „popă ca al nostru nu-i și s'o gătat!“

Și iată acum i-a dăruit Dumnezeu cu o fată mare, și cu două mai micuțe. Să trăiască, să aibă cât la mai multe vetre adăpost viață casnică curată, ce curge liniștită, binefăcătoare, supt paza Domnului.

Preuteasa după ce așeză în rând toate prin dulapuri, și le împătură bine, eși să vadă pe unde i s'au oprit odoarele.

Soarele scăpătasă peste muchea dealului mare, și umbrele să lăsau sfoase pe văi. Văzduhul e limpede ca lacrima, și de pe luncile de aproape, ciocârlile se ridică învârtindu-să cu ciripiri voioase, tot mai sus, tot mai sus până ce nu se mai văd. Din vreme în vreme, cad ca gloanțele din înălțime, și ascunzându-să în iarba înaltă miroitoare. De departe, din aluniș, vin mugete dureroase de vaci-mame, și dângățul rar, înfundat, al vr'unui clopot ce șterge iarba crudă, supt bărbia cutărui bou, cu coarnele bogat, larg răsucite. — Supt nucul din grădină celea trei surori fac un buchet. Sabina le așază, cele două îi tot dau câte un fir.

— „Asta-i rezedă“

— „Asta-i garoafă“

— „Ba nu Lenuța, că-i scaunu popii“ zice cea mai mică.

Mama din colțul surii le privește. Ultimele raze străpung printre frunzele nucului bătrân ca suliți de aur, și să joacă în părul Sabinei. Soarele sfințește, gândi preuteasa, și în sufletul fetei sale celei mai mari abia de aici în colo avea să răsară soarele. Oare curată va fi lumina lui?

II.

La notarul Mărunțan familia preotului nu prea mergea. Oameni cu avere mare, se țineau cei dintâi în sat, și aceasta, mai ales femeia notarului, cu ori ce preț voia să o știe și să o simțască toți, cari le deschid ușa. Preotul și preuteasa nu se interesau de această ambiție a lor, dar totuș cu simțăminte lor alese, fine, se găseau foarte străm-

torăți când trebuiau să laude, ce și le făceau singuri ai notarului. — Acum însă, că le-a venit fata, să cădea să-i cerceteze. Este doar și la ei o fată mare la casă, cu trei ani mai în vrâstă ca Sabina, dar cu care aceasta totuși a fost pretină bună. Di Mărunțan se bucură mult, când văzu pe Sabina cu mamă-sa, dar mai ales notărășița era numai gură. Atâtea întrebări, atâtea întorsături de vorbe, de an ameițit de cap pe biata fată. Preuteasa nu se putea mira de ajuns de această primire neașteptată, știindu-i așa de rezervați mai înainte. Și pe fruntea înaltă se ivi o dungă. Părea că cearcă să înțeleagă ceva.

— „Dar Veturia nu o văd pe aici. Nu-i acasă poate?“ Și Sabina după ce pusă întrebarea, își întoarse ușor capul privind spre grădină, ca și când s'ar cugeta la alt ceva.

— „Serios, unde-i Veturia?“ întrebă și preuteasa.

— „A venit di Dr. Eugen Ionescu, și au plecat puțin la plimbare. Erau și neastâmpărați cai! Închipuești dragă, de-o săptămână să nu mai eși nicăiri cu ei. — I-am zis lui Mărunțan să mai mergem până la oraș undeva, că te plictisești tot în sat și iar în sat, între mutrele acestea de țaran cari nu spun nimica. — Dar ei nu și nu, că are de lucru. — Așa dacă n'ar fi cești tineri ne ar putezi caii în grajd.“

Luară loc pe scaunele din jurul mesei rotunde din coridorul umbros. Trecusă de ojină, și vițele de vie se împleteau măestrit, ca un ghilț uriaș de prins paseri, strălucind de un verde metalic întunecat.

„Dar cine e dr. Eugen Ionescu, dacă pot să întreb?“ zise preuteasa.

„Cum, nu știi? Vezi să știi că am să mă supăr pe tine. Trăim două familii de inteligenți aici în sat și pare că am trăi în peșteri întunecate, departe una de alta. Vezi asta nu-i bine și nu-mi place. Ce zici tu la asta Mărunțane?“

— „Eu zic, ce-am zis de mult, că e un păcat mare acesta“

— „Păcat! E mai mult decât păcat. E lipsă de cultură, auzi tu, lipsă de cultură. — Nu zic că numai tu ești vinovată, ci și eu, și noi toți.“

— „Eu am auzit și știu că vine pe la voi un tinăr, dar mai deaproape nu știu cine e, și chiar de aceasta te întrebam,“ zise preuteasa.

— „Vezi, tu nu-l cunoști mai de aproape, și a trecut o jumăta te de an de când umblă la noi. E un tinăr foarte plăcut, căci e foarte cult. Dintr'o familie înaltă, a avut o creștere foarte bună. Școlile le-a terminat în țară și străinătate, și acum e un doctor vestit. Mă mir că n'ai auzit nimic de el“

— „Tu ști bine că noi nu prea umblăm în lume, dragă, și n'ai să te miri.“

Sabina se trudia să-și aducă aminte de ceva. I-se părea că numele acesta l'a mai auzit odată, dar înainte de ași putea aminti chipul lui, nu era sigură nici de nume. Emoțiunea nu și-o putu ascunde însă de tot, și notărășița băgă de samă.

— „Așa dar Sabină, că tu ai auzit de numele acesta“

— „Nu-s sigură, dar așa mi-se pare că am auzit.”

— „Cum îți spun dragă e un tinăr cum nu se mai află. Are știi, calități, cari îl ridică. Întâi e din o familie veche de nobil, e foarte cult și foarte frumos. Apoi are și avere. Nu e ca ori ce doctor, care afară de Dr. pus înaintea numelui nu mai are nimica. Ai să-l vezi că trebuie să sosească acuma cu Veturia.”

Nu știu, preuteasa a privit întrebătoare, ori așa numai notărășitei i-a venit în minte, căci adause repede: „N'ai să te miri dragă, că se plimbă singuri. Peste o săptămână va fi logodna.”

Mărunțan merse în cancelarie să mai deo nește îndrumări scriitorilor. Femeile vorbiră de viața trecută, din amintiri din tinerețe deșteptate de povestirea vioae a Sabinei despre viața din internat.

— „Eu n'as putea să duc așa traiu nici o săptămână. Ce doamne sfinte, că doară n'am ajuns să ne facem toate fetele călugărițe. De astfel eu drept spunând, nu cred în viața sfântă a nici unei călugărițe.”

— „Vezi bine, că sfinte nu sunt, dar dar totuși sunt cinștite, și duc o viață de abnegațiune, care miră pe ceice le cunosc,” zise preuteasa.

— „Într'adevăr sunt foarte bune. Așa de blând se poartă cu noi, de nici adevărate mame să ne fie,” întări Sabina.

— „Is nește înșelătoare. Trebuie înțeles de ce se poartă așa. Pe Mărioara procurorului cum au atșas-o în mrejele lor, de se uscă acum biata fată între zidurile umede, întunecoase?”

Umbrele căzură mari, ca nește valuri ușoare, răcoarea tainică, chemătoare a înșelării mirosă a flori și verdeată. În curte liniștea e stăpână, ca și în văzduh.

Deodată se aude un tropot îndesat, regulat și căruța se opri înaintea porții. Doi telegari, cu găturile încordate, sforăe pe nări.

— „Bună preumblare ați făcut, n'am ce zice, era gata să pornim după voi —”

— „Să vezi mamă, murgu era să ne bunească de bucurie, când a văzut afară din sat drumul neted, întins nesfârșit înaintea lui. Abia i-a putut mâna Vasile.”

— „Într'adevăr așa cai mai rar poți afla. Pagubă că nu-s drumurile așa de regulate.” Dr. Eugen Ionesc cu vorbele acestea ajunsă înaintea notărășitei, și să închină adânc. O dungă de mânie se ivi pe fruntea acesteia: nu-i sărutase mâna nici acum.

Cunoștința se făcu repede, și fetele imbrățișate nu mai gătau cu întrebările. Veturia avea un gât alb ca de fildes, obraji plini înfloriți, ochii negri mari, și un păr ca noaptea, de o bogăție rară. Când capul frumos să pleca în vr'o parte grațios, se părea ca supt povara părului să pleacă.

Totuși pe lângă ea Sabina era de-o frumșeță cu mult mai ideală, cu ochii ei mari albastri, cu obraji de lapte, pătați în mijloc cu garoafe de sânge, cu lungi gene catifelate, cu celea două trăsături de un penel măestru deasupra ochilor, cu părul castaniu, dar mai ales cu fruntea înaltă, care era un cap de operă a sănătății.

(Va urma.)

TUBERCULOȘA.

Ordinațiunea circulară din dicc. Lugojului.

(Continuare și fine).

IV.

Baccilii tuberculosei nu atacă ori ce organism, numai pe acela, care e slăbit, a cărui capacitate de rezistență a scăzut. În aplicări erezite dela părinți școala nu poate face nimic, dar cu toată tăria trebuie să lupte în contra obținerii predispușiei la atare morb.

Predispușie o cauzează — mai ales în timpul scrisului — ținerea încurbată a corpului, încheierea strânsă a brațelor pe timp mai îndelungat, nu altcum șederea mai lungă; pentrucă toate aceste cauze împedecă estinderea peptului și prin această respirarea deplină și cuvenită a plămânilor.

De asemenea e dăunător aerul stricat, în care să conține mult acid carbonic și gazuri, materii organice evaporate din trup prin resuflare, asudare etc. Deja sub durată unei oare de instrucțiune, intru atât să corumpe aerul salei de propunere, încât e dăunător sănătății. Este deci neconditionat de lipsă, ca după fiecare oară să deschidem ferestrele, chiar și în frigul cel mai mare vr-o 1—2 minute, iar vara să aerisăm 5—10 minute.

E important a ști și aceea, ca ori ce tușire slăbește plămânile, ori că aceea provine din răcire, ori că din infecțiune.

Este experiență medicală veche, că indivizii, cari au suferit de vărsat, tuse măgarească și de influență cu mult mai ușor capătă tuberculosa, de cât alții, drept ce din punctul de vedere al tuberculosei școala trebuie să se lupte și în contra boalelor aci amintite.

Principiu general este, ca copilul, care tușește să rămână acasă până când nu i-a trecut răul.

Pentru împedecarea tusei provenitoare din răcire învățătorul să se grijească iarna de apă stătută însă curată, și să nu conceedă, ca școlarii să beie apă rece.

Pruncul obicinuit cu aer proaspăt arare ori să recește, pentrucă pelea și plămânile acestuia s'au învățat și întărit. Afară de aceea mișcarea iute în aerul proaspăt foarte bine întinde plămânile, desvoaltă puterea ei de rezistență.

Drept aceea ori și ce timp liber mai îndelungat școlarii — după putință — să-l petreacă în aer liber iarna cât și vara.

Plămânile le desvoaltă gimnastica, cântul și declamarea, dar numai atunci, dacă se sevârșesc în liber sau în sala cu aer curat. Din care cauză cântul nu este a să propune la sfârșitul oarelor de prelegere, ci în cât să poate la începutul aceloră, căci atunci e aerul curat în sala de propunere.

V.

Devisa școlăii este a instrua pe elev, cum să se apere contra tuberculosei și ce are de făcut în această privință. Dar învățătorul să se nizuiască a instrua pe învățăcei și despre adevărurile de aci mai jos expuse.

Să-i facă atenți, că viața viguroasă și sănătoasă are de condițiune principală, locuința bună, luminoasă, provăzută cu fere-

stri mari, bine aerisată și ținută în stabilă curățenie.

Trebuie accentuată înruișta stricăcioasă a modului de viață neregulat, anume a somnului puțin și a folosirii spirituoaselor în măsură mare.

Din punctul de vedere al întăririi trupului nu să poate îndestul recomanda, ca școlarii în toată ziua să-și spele bustul corpului cu apă stătută.

Pe învățăcei să-i facă atenți învățătorul, ca înainte de alegerea carierei, mai ales aceea, cari voesc a intra la industrie să ceară sfatul medicului.

Să lumineze pe elevi și despre aceea, că tuberculosa nu e boală nevindecăveră, ci că vindecarea ei e tare verosimilă, dacă îndată la început caută pe medicul, când adică să presentă o ferbințală mai slabă, oboseală, lipsa voiei de lucrat, o paliditate, scăderea greutatei corpului, eventual o tuse moale, dar durabilă și contumace.

Bibliografie.

A apărut.

„Sămănătorul” Revistă Literară. Anul IV. Nr. 29. N. Iorga. — „Congresul didactic primar” sau adunarea învățătorilor. Romul Cioflec. — Hora de nuntă (cântec). I. Boteni. — Doi furtați: Tică și Costică (schită). I. Pușcariu. — În noapte (terține). M. Sadoveanu. — Floarea-Oălită (roman). I. M. Marinescu. — Dor. Blestemul lui Duca (poesii). Cronică: N. Iorga. — Despre „Gazeta de Dumineca”, „Albina”, „Făt-frumos”, Anuarul școlii comerciale din Brașov, „Comoara Tinerimii”, „Brașoave”, o carte despre Dobrogea, și o revistă de elevi. Numărul 20 bani.

A apărut și să afie de vânzare la tipografia noastră: Coșbuc György tanulmány a román iradalom köréből, írta Szabó Emil. Prețul 4 cor. + 20 fil. ports.

Prof. Dr. Emil Sabo. „Cântece” Poezii lirice. Prețul 1 cor.

Au eșit de sub tipar și se afie de vânzare la autorul Dr. Ambrosiu Chețian, profesor, sau la tipografia semnarială din Blaj următoarele cărți:

Bureții comuni, studiu practic. Blaj 1905. prețul 1 coroană.

Istoria naturală și Muzeul școlilor din Blaj, schită istorică, Blaj 1902, prețul 40 fileri.

Geografie I. Ungaria. Blaj 1902, prețul 1 coroană.

Geografie II. Europa, Asia și Africa. Blaj 1902, prețul 1 coroană.

Geografie III. America și Australia. Geografia fizică și matematică, Blaj 1903 prețul 1 coroană.

Cărțile de geografie aprobate de Înaltul Minister reg. uog. pentru școlăile medii, sunt lucrate după metoda cel mai nou, cu datele cele mai nouă și foarte potrivite pentru fiecare om cult.

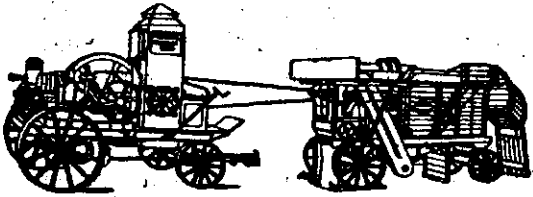
Odele lui Quintus Horatius Flaccus, traduse de Gavril Pop canonic. fasc. II. cuprinde odele XV—XXXV. De utilitatea acestei publicațiuni nu mai e lipsă să spunem nimic, tinerimea studiosă și toți cari se ocupă cu vechia clasicitate, pot să ieie un mare folos, mai ales din minuțioasele notițe adause după fiecare odă.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

B. DÉNES BUDAPESTA,
VI. Váci-körút Nr. 61.

Urmasul lui BRAUNER și KLASEK E.
Plewa inginer, reprezentantul și depository
ces. și imp. a fabricii de mașini și motoare
în Ungaria.

MOTOARE

cu bensin, gaz și vapor pregătite
după model 1905.

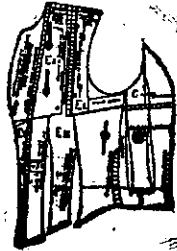
2-100 HP.

Locomobile cu bensin a 2-20 HP.

Motoare trainice cu gaz, de toate
mărimile, cu cari se spesează pe oară 2-3
fileri. Prețuri ieftine și condiții de
solviri foarte ușoare.

Preț-curent gratis.

Să cauta în provincie agenți cinștiți.
(10) 12-12

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

talie sa după ori ce modă

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Isi are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu totă stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (37-52)

Cel mai nou și mai sigur reme-
diu contra **asudării de mâni** și
plioare, pecum și contra **ochilor**
de găină, **ingroșării de piele** etc.
este

„SUDIN“-ul,

mijloc probat și recunoscut, fabricat
în farmacia lui **Nagy Kálmán, Nyi-
regyháza**.

Efect sigur și perfect.

Se vinde în sticlute, dimpreună
cu penelul, pentru suma de 1 cor.
La fie-care sticlută este atașat
și modul de întrebuințare.

Cea mai ieftină apă minerală
este apa

MAROS SOLYMOȘI,

apă naturală acid carbonică, cuali-
ficată de dl prof. **Dr. Hanko**.

Esclentă și neprețuită, con-
ține și lithyn atât cu vin ori sirup,
cât și curată, ca apa de beut este
esclentă și recoritoare.

Analisă pe fie-care sticlă.
Deposit general pentru Blaj în
prăvălia

(18) 4-5

V. POPP.

La expozițiunea milowară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer
pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișóra-Fabrie

(22) 93-52

data ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite
de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute
în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminosă, de cât cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re-
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de toce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

